

**Votaziun federala
dals
29 da november 1998**

Explicaziuns dal
cussegl federal

1 Finanziaziun
dal traffic public

2 Artitgel
da granezza

3 Iniziativa Droleg

4 Lescha da lavur

Objects da votaziun

1

Emprim project

Conclus federal davart la construcziun
e finanziaziun da projects d'infra-
structura dal traffic public
(modernisaziun da la viafier)

2

Segund project

Conclus federal davart in nov artitgel
da granezza limità temporarain

3

Terz project

Iniziativa dal pievel "per ina politica da
drogas raschunaivla"
(iniziativa Droleg)

4

Quart project

Midada da la lescha federala davart la
lavor en l'industria, en il
mastergn ed en il commerzi
(lescha da lavor)

■ Il "conclus federal davart la construcziun e finanziaziun dals projects d'infrastructura dal traffic public" segirescha la finanziaziun da la viafier 2000 (1. e 2. etappa), la NVTA, la colliaziun da la Svizra da l'ost e dal vest cun la rait europea d'auta prestaziun e la protecziun encunter la canera lung ils trajects da viafier. La modernisaziun da las viafiers svizas pussibilitescha ina meglra purschida sin il sector dal traffic public sco er il transferiment dal traffic da camiuns pesants sin la viafier. Quai distgargia l'ambient e las vias, rinforza l'economia e creescha plazzas da lavur d'auta qualitat en differents secturs.

Explicaziuns 4-11
Text da votaziun 12-13

■ Tar la granezza da paun duai vegnir introducì il martgà liber. Cun l'artigel da constituziun d'enfin uss n'è quai betg pussaivel. El duai perquai vegnir remplazzà tras in nov artigel da granezza da paun limità temporarmain. Quest lubescha als pertutgads in'adattaziun graduada e cun quai economicamain supportabla ad in martgà da purschida e dumonda sin il sector da granezza.

Explicaziuns 14-17
Text da votaziun 16

■ L'iniziativa dal pievel "per ina politica da drogas raschunaivla" (iniziativa Droleg) sustegna ina gronda libertad tar il consum da drogas e pretenda ch'ins possa cultivar, posseder ed acquistar meds narcotics per l'agen diever senza chasti. Il stadi stuess dar concessiuns en dumber sufficient per vender meds narcotics, resguardond la protecziun da la giuventetgna. Per il cussegl federal ed il parlament n'è l'iniziativa betg acceptabla, essend ch'igl è da temair ch'il dumber dals toxicomans s'augmenta.

Explicaziuns 18-23
Text da votaziun 20

■ Noss dretg da lavur sto vegnir modernisà: Ils temps da lavur duain vegnir reglads en moda pli flexibla, dunnas ed umens duain vegnir tractads egualmain en cas da lavur da notg e da dumengia. Il medem mument vegn rinforzada la protecziun da las lavurantas e dals lavurants surtut en cas da lavur da notg e da maternitad. Cunter la revisiun hai dà in referendum.

Explicaziuns 24 - 29
Text da votaziun 30 - 39

Emprim project

Construcziun e finanziaziun da projects d'infrastructura dal traffic public

1

■ **La dumonda da la votaziun sa cloma:**
**Vulais Vos acceptar il conclus federal
dals 20 da mars 1998 davart la construc-
ziun e la finanziaziun da projects
d'infrastructura dal traffic public?**

Il cussegl naziunal ha approvà il project
cun 126 cunter 30 vuschs tar 20 absten-
ziuns, il cussegl dals chantuns cun 31
cunter 7 vuschs.

Il pli impurtant en furma concisa

■ Modernisaziun da las viafiers svizas

Las viafiers èn ina marca significativa da noss pajais. Oz ston ellas dentant vegnir modernisadas. Cun la viafier 2000, la NVTA, cun colliaziuns da la Svizra da l'ost e dal vest cun la rait europeica dal traffic d'auta sveltezza (colliaziuns cun il TAS) e cun mesiras da protecziun cunter la canera las faschain nus vegnir en furma per il 21. tschientaner.

■ Profit per passagiers, economia ed ambient

Cun il nov project vegnan colliads en moda optimala il traffic d'aglomeraziuns, il traffic regional ed il traffic a gronda distanza. Ils passagiers profitan da meglras colliaziuns e da temps da viadi ch'èn en media per 10-20% pli curts. Il medem mument daventa la Svizra il center dal traffic europeic d'auta sveltezza; viadis a l'exteriur drovan fin a 30% pli pauc temp. Quai rinforza l'economia ed il turissem e crescha plazzas da lavur da gronda qualitat. La construcziun da la NVTA è ultra da quai ina premissa per ils contracts bilaterals cun l'unieu europeica e per il transferiment dal traffic cun camiuns pesants sin la viafier. Quai distorgia las vias e protegia l'ambient e las Alps.

■ Finanziaziun solida e respargns

Il pievel svizzer ha gia ina giada acceptà la construcziun da la viafier 2000 e la NVTA. Las midadas sin il sector da las cundiziuns generalas economicas han pretendì in'elavuraziun dals projects.

La viafier 2000 vegn uss construïda en etappas, e tar la NVTA vegnan spargnads 4 milliardas francs. Ils custs per onn muntan en media a 1,5 milliardas francs. Ina contribuiziun eguala stat mintg'onn er a disposiziun per realisar las vias naziunalas. Cun la creaziun d'in fond spezial vegn messa la modernisaziun da la viafier sin ina basa finanziaria solida. Il fond vegn nutri en emprima lingua da la taxa sin il traffic da camiuns pesants, da meds da la taglia sin carburants e d'in augment da la taglia sin la plivalur per 0,1 puncts da pertschient.

■ Vuschs cuntrarias

En il parlament han ins discutà surtut las funtaunas da finanziaziun sco er la dimensiun dal program da construcziun. Per schanegiar il traffic privat han ins dentant refusà in'imposiziun pli auta da taglias sin carburants. Per motivs da politica da traffic e da politica da stadi ha il parlament er refusà da stritgar in'axa da la NVTA.

■ Ponderaziuns dal cussegl federal e dal parlament

Ina viafier moderna porta avantatgs per tut las regions da la Svizra. Quest'investiziun en il traffic public protegia l'ambient e rinforza la posiziun da la Svizra en l'Europa. Ils meds per il traffic public regional e per realisar la rait da las vias naziunalas restan garantids.

Pass per pass ad ina viafier moderna

Il nov artigel da la constituziun regla la finanziaziun da quatter projects: Viafier 2000, nova lingia da viafier tras las Alps (NVTA), colliaziuns da la Svizra da l'ost e dal vest cun la rait europeica dal traffic d'auta sveltezza (colliaziuns cun il TAS), meglra protecziun cunter la canera lung ils trajects da viafier. La nova finanziaziun rinforza il traffic public sco er l'economia e schanegia las finanzas da la confederaziun.

■ Il program da construcziun...

— Viafier 2000, 1. e 2. etapa:

Ella porta ina purschida attractiva sin il sector dal traffic da persunas naziunal. Ils temps da viadi vegnan scursanids tras pendulins, cumplettaziuns da trajects e trajects novs. L'emprim'etappa che cumpiglia ca. 50 projects duai esser terminada l'onn 2005. En la segund'etappa vul ins eliminar a moda precisa las mancanzas da purschidas sco er cumpletter ulterius colliaziuns. Tut en tut vegn la viafier 2000 a custar 13,4 milliardas francs.

— NVTA:

Ella è ina part da la rait europeica d'auta prestaziun. Ella collia il Tessin ed il Valais cun la viafier 2000 ed è necessaria per il transferiment dal traffic da mar-tanzia da transit da la via sin la viafier. Ses elements principals èn: la cumplettaziun da l'axa dal Lötschberg-Simplon (cun tunnel da basa tras il Lötschberg), la cumplettaziun da l'axa dal Gotthard

(cun tunnels da basa tras il Gotthard ed il Ceneri) sco er l'integrasiun da la Svizra da l'ost (cumplettaziuns sin il traject Son Gagl-Arth-Goldau, tunnel dal Zimmerberg e tunnel dal Hirzel). Ils custs per tut las parts da la NVTA muntan a 13,6 milliardas francs. Ils projects vegnan mess en funcziun en etappas: Lötschberg ca. l'onn 2006, Gotthard ca. 2012.

— Colliaziuns cun il TAS:

Cun quai vegn colliada la Svizra cun la rait da prestaziun auta da noss stadis cunfinants. Quai scursanescha ils temps da viadi ed augmenta las schanzas da la viafier en cumparegliaziun cun il traffic sin via u en l'aria. Per lavurs da construcziun en favur da la Svizra da l'ost e dal vest stattan a disposiziun 1,2 milliardas francs.

— Protecziun cunter la canera:

Quest pachet cumpiglia la sanaziun dals vaguns da tren, la construcziun da paraids che protegian cunter la canera ed ina participaziun als custs per montar fanestras ch'isoleschan cunter la canera. Custs: 2,3 milliardas francs.

■ ...e sia finanziaziun

Ils custs per ils quatter projects da viafier muntan totalmain a 30,5 milliardas francs. Sch'ins scumparta quels sin l'entir temp da construcziun da 20 onns, èn quai en media 1,5 milliardas francs l'onn. Per la finanziaziun vegn creà in fond spezial che limitescha il daivet e stgargia il quint federal regular. Senza quest fond

stuess almain l'emprim'etappa da la viafier 2000 vegnir finanziada sur il budget regular.

Quai augmentass la pressiuin da spargnar en auters secturs da la confederaziun, p. ex. tar il traffic public regional, u sfurzass schizunt da stgaffir novas taglias.

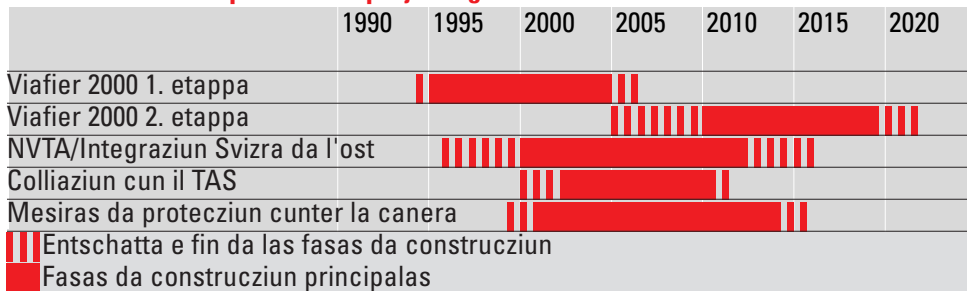
— Nagin schec en blanco

Per mintga project da viafier relascha il parlament in conclus federal che permetta in referendum e conceda ils credits necessaris. Gia approvads èn il conclus per l'emprim'etappa da la viafier 2000 ed il conclus per il transit da las Alps che regla la construcziun da la NVTA. Ins n'ha betg fatg diever da la pussaivladad da referendum.

■ Las funtaunas finanzialas per la modernisaziun da la viafier

	media per onn	total
2/3 da la taxa sin il traffic da camiuns pesants meds da taglia sin carburants per 25% dals custs da la NVTA	835 milliuns fr.	16,7 milliardas fr.
0,1% supplement da taglia sin la plivalur emprests da la confederaziun che portan tschains (resp. finanziaziun privata)	150 milliuns fr.	3.0 milliardas fr.
	290 milliuns fr.	5,8 milliardas fr.
	250 milliuns fr.	5.0 milliardas fr.

■ Realisaziun temporala dals projects gronds

NVTA/Integraziun Svizra da l'ost Entschatta/Messa en funcziun (tenor planisaziun)

Lötschberg 2000/2006 Ceneri 2006/2016 Gotthard 2000/2012

Hirzel 2011/2016 Zimmerberg 2006/2013

La construcziun e la messa en funcziun dals projects succeda en etappas.

Tras quai sa repartan la finanziaziun e las investiziuns sin in temp pli lung.

Posiziun da la confederaziun

1

Il 27 da settember da quest onn ha il pievel svizzer decis d'introducir la taxa sin il traffic da camiuns pesants dependenta da la prestaziun. El ha cun quai confirmà la direenziun da la politica da traffic, skizzada gia en pliras votaziuns.

La modernisaziun da la viafier va vinavant sin questa via. Ella porta a tut las regiuns in traffic public meglierà e pussibilitescha il transferiment dals transports da martganzia da la via sin la viafier. Il cussegl federal approva il nov artitgel da la costituziun per financiar la modernisaziun da la viafier per las sequentas raschuns:

■ Dapli qualidad da viver en l'entir pajais

Nossa rait da vias naziunalas è construida per 87%, sia realisaziun progredescha tenor plan. Mintg'onn stattan a disposiziun 1,6 milliardas francs per quest intent. Il traffic crescha dentant ad in crescher. Per mantegnair las capacitads da la rait da vias e per distgargiar l'ambient duvrain nus ina viafier competitiva cun meglras purschidas per il traffic da persunas e da martganzia. Gist uschè necessarias èn las mesiras da proteenziun cunter la canera da la viafier. Ellas protegian plirs tschientmillis d'umans d'immissiuns da canera smesiraivlas. La modernisaziun da la viafier procura uschia per dapli qualidad da viver en l'entir pajais.

■ Program d'impuls per la Svizra

La modernisaziun da la viafier custa en tut 30,5 milliardas francs. Quai è in'investiziun che sa drizza sin l'avegnir e che vegn repartida sin 20 onns (1.5 milliardas francs per onn). 45% da quels van a la NVTa, il rest vegn duvrà per la viafier 2000, las colliaziuns cun il TAS e la proteenziun cunter la canera. L'entira economia vegn a profitar da quest program d'impuls. Quest crescha dieschmillis da plazzas da lavur en l'entir pajais.

■ Soluziun economica

Sulettamain tar la NVTa pon ins spargnar ca. 4 milliardas francs grazia a la suspensiun da trajects d'access betg urgentamain necessaris. Ultra da quai

vegn ella messa en funcziun en etappas. Tras quai pon la purschida e la dumonda sin il sector da traffic sa sviluppar successivamain ed en moda coordinada. Quai fa dapli senn che d'annullar in'entira axa. La renunzia al Lötschberg purtass p. ex. respargns da maximal 1-2 milliardas francs (3-6% da l'entir pachet), perquai ch'ins avess da fabritgar or considerablmain l'axa existenta en cas ch'ins preferiss ina varianta cun mo in'axa. Per motivs da custs vegn er la viafier 2000 construida en duas etappas. La meglieraziun da la purschida duai ultra da quai vegnir cuntanschida plitost cun tecnologia moderna empè dad edifizis custaivels.

■ Finanziaziun equilibrada

Il cussegl federal ed il parlament han mess paisa sin ina finanziaziun equilibrada tenor il princip dal chaschunader. Ins ha tegnì quint da la critica ch'ella saja memia fitg concentrada sin las vias ed ha stritgà l'ulteriura taglia sin carburants proponida. Radund la mesadad vegn contribuìda tras la taxa sin il traffic da camiuns pesants, approvada dal pievel svizzer ils 27 da settember 1998. Ella transferescha la martganzia sin ils binaris ed è necessaria per l'utilisaziun da la NVTA. L'exteriur paja indirectamain ca. 20% dals meds necessaris.

■ Augment da l'attractività da noss pajais

Ins ha opponì cunter la modernisaziun da la viafier cun l'argument ch'ella

servia en emprima lingua al traffic da martganzia tras las Alps e saja uschia in "regal" a l'Europa. Quai na constat betg. La NVTA, parts impurtantas da la viafier 2000 e las colliaziuns cun il TAS èn ina part da la rait europeica d'auta prestaziun. L'uniun europeica investescha ca. 300 milliardas francs en sia realisaziun. Questa rait collia tr.a. ils centers d'aglomeraziun situads enturn la Svizra che tutgan tar ils lieus da l'Europa che creschan il pli ferm (citads sper il Rain superiur, Minca/Stuttgart, Milaun/Turin, Lyon/Paris). Colliaziuns directas dal traffic da personas cun quests spazis economics e spazis da viver attractivs èn interessantas per noss entir pajais. Senza la modernisaziun da la viafier fassess il traffic da personas cun trens d'auta sveltezza in detur enturn la Svizra, e per il mument na fissi betg pussivel da concluder contracts bilaterals cun l'uniun europeica.

■ Cumpetitività grazia a la rait da la NVTA

Ina minorità dal parlament è da l'avis che la construcziun da duas axas da la NVTA creeschia surcapacitàs. Per quest motiv hai dà pliras propostas per la suspensiun u l'annullaziun d'in'axa. La maiorità fa dentant valair ch'i na dess pli capacitàs avunda per il traffic da personas, sch'ins renunziass ad in'axa u sch'ils trens da martganzia avessan da circular per gronda part sin ils trajects da muntogna. Uschia na fiss la viafier

betg competitiva cun la via, ed i na fiss betg pussaivel da transferir il traffic da camiuns pesants sin la viafier. La maiortad dal parlament accentuescha ultra da quai il fatg che las utilitads e las grevezas da la NVTA fissan repartidas egualmain en noss pajais grazia a las duas axas. Cun quai fissi garantì oravant tut che tut las regions obtegnan ina colliaziun directa cun la rait europeica da TAS e che la Svizra fiss l'emprim pajais cun

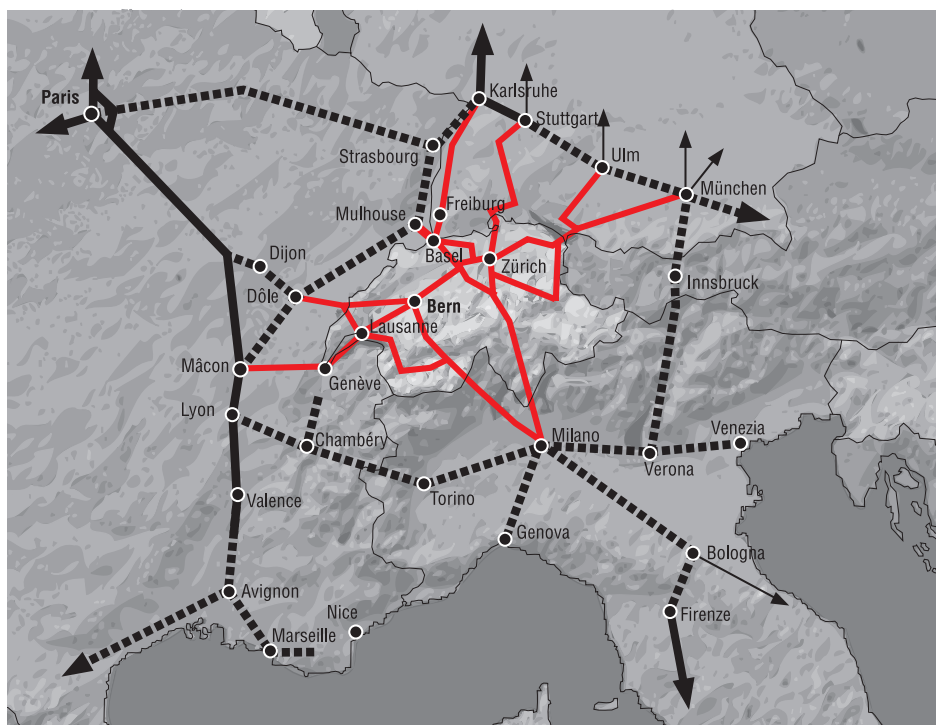
in'axa d'auta prestaziun tras las Alps (Lötschberg-Simplon). Tras quai fissan nus pli competitivs ed avessan la pussaivladad da realisar ad uras l'artitgel per la protecziun da las Alps.

Per tut quests motifs recumondan il cussegl federal ed il parlament d'acceptar il conclud federal davart la construcziun e la finanziaziun da projects d'infrastructura dal traffic public.

- Rait principala existenta
- Viafier 2000
- NVTA/Integrasiun Svizra da l'ost

Las meglieraziuns grazia a la viafier 2000 e la NVTA/Integrasiun Svizra da l'ost portan in profit a l'entir pajais. La rait da binaris moderna é colliada meglier cun l'exteriur.

- Lingias da TAS existentas
- Lingias da TAS planisadas
- NVTA access a la NVTA e colliaziuns cun il TAS

La NVTA collia la Svizra sin l'axa nord-sid cun la rait europeica d'alta sveltezza da las viafiers. La valur da las colliaziuns da la Svizra da l'ost cun Stuttgart e Minca vegn augmentada considerablaimain. La Svizra dal vest obtegna ina meglra colliaziun cun il TGV via Geneva, artg dal Jura e Basilea (temp da viadi scursanì grazia a las colliaziuns cun il TAS da la Svizra da l'ost e dal vest). Uschia daventa la Svizra in center dal traffic d'alta sveltezza en l'Europa. Senza la modernisaziun faschess ins in detur enturn noss pajais.

Text da la votaziun

Conclus federal davart la construcziun e la finanziaziun da projects d'infrastructura dal traffic public

dals 20 da mars 1998

L'assemblea federala da la Confederaziun svizra, avend gi invista dal messadi dal cussegl federal dals 26 da zercladur 1996 ¹⁾, concluda:

I

La constituziun federala vegn midada sco suonda:

Disposiziuns transitorias

Art. 21 al. 9

⁹ Quest artitgel vala a partir dal 1. da schaner 1995 enfin a l'entrada en vigur da la lescha davart la taxa sin il traffic da camiuns pesants dals 19 da december 1997 ²⁾.

Art. 23

¹ Ils projects gronds da viafier cumpiglian la nova lingia da viafier tras las Alps (NVTa), la viafier 2000, la colliaziun da la Svizra da l'ost e dal vest cun la rait europeica da viafiers d'auta sveltezza sco er la meglieraziun da la protecziun cunter la canera lung ils trajects da viafier tras mesiras activas e passivas.

² Per finanziair ils projects gronds da viafier po il cussegl federal:

- a) far diever da l'entir retgav da la taxa pauschala sin il traffic cun camiuns pesants tenor l'art. 21 da las disposiziuns executivas fin tar l'entrada en vigur da la taxa sin il traffic da camiuns pesants dependenta da la prestaziun u dal consum tenor l'art. 36^{quater} ed augmentar las tariffas da taxa per maximal 100 pertschient;
- b) duvrar maximal dus terzs dal retgav da la taxa sin il traffic da camiuns pesants dependenta da la prestaziun u dal consum tenor l'art. 36^{quater};
- c) duvrar meds da la taglia sin carburants tenor l'art. 36ter al. 1 lit. c per covrir 25 pertschient da las expensas totalas per las lingias da basa da la NVTa;
- d) far emprestar meds finanziais sin il martgà da chapital, maximal dentant 25 pertschient da las expensas totalas per la NVTa, la viafier 2000 e la colliaziun da la Svizra da l'ost e dal vest a la rait europeica da viafiers d'auta sveltezza;
- e) augmentar per 0.1 punct da pertschient tut las tariffas da la taxa sin la plivalur (inclus il supplement) ch'èn fixadas en l'art. 8 da las disposiziuns transitorias sco er en l'art. 41ter da la constituziun federala e l'art. 8ter da las disposiziuns transitorias;
- f) prevair ina finanziaziun complementara tras privats u organisaiziuns internaziunalas.

¹⁾ FUF 1996 IV 638

²⁾ FUF 1997 IV 1614

3 La finanziaziun dals projects gronds da viafier tenor l'al.1 succeda tras in fond giuridicamain dependent cun agen quint. Ils meds da las taxas e taglias menziunadas en l'al. 2 vegnan cudeschads sur la contabilitad da la confederaziun e mess en il fond durant il medem onn. La confederaziun po conceder anticipaziuns en favur dal fond. L'assemblea federala decretescha il reglament dal fond en la furma d'in conclus federal impegnativ per tuts che n'è betg suttamess a l'oblig da referendum.

4 Ils quatter projects gronds da viafiers tenor l'al. 1 vegnan decis en furma da conclus federals impegnativs per tuts. Per mintga project grond sco totalitad èn da cumprovar il basegn e la madrezza da l'execuziun. Tar il project da la NVTÀ èn las singulas fasas da construcziun ina part dal conclus federal impegnativ per tuts. L'assemblea federala conceda ils meds finansials necessaris cun credits impegnativs. Il cussegl federal approva las etappas da construcziun e fixescha il plan da termins.

5 Quest artitgel vala fin tar la conclusiun da las lavurs da construcziun e da la finanziaziun (pajar enavos las anticipaziuns) dals projects gronds da viafier menziunads en l'al. 1.

6 L'art. 21 al. 7 da las disposiziuns transitorias vegn abrogà.

II

Quest conclus é suttamess a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

Segund project

Artitgel da granezza

2

■ La dumonda da la votaziun sa cloma:

**Vulais Vus acceptar il conclus federal
dals 29 d'avrigl 1998 davart in nov arti-
tgel da granezza limità temporarain?**

Il cussegl naziunal ha approvà il project
cun 153 cunter 8 vuschs tar 8 absten-
ziuns, il cussegl dals chantuns cun 36
cunter 0 vuschs.

Il pli important en furma concisa

■ **Artitgel da constituziun antiquà**

L'artitgel da granezza anc uss valaivel en la constituziun federala deriva da l'onn 1929. Quella giada stueva l'agricultura en emprima lingia garantir il provediment da victualias en vista a crisas e guerras. Perquai ha il cussegl federal obtegnì tras la constituziun federala l'incumbensa da garantir la cultivaziun e l'elavuraziun da granezza sco er da far provisius.

■ **La situaziun è sa midada**

Oz n'esi betg pli necessari che la confederaziun fetschia talas intervenziuns radicalas en il martgà. La situaziun è sa midada cumpletmain en quai che pertutga la segirezza e la politica da commerzi. Ma er las pussaivladads da produziun èn sa meglieradas considerablmain. Durant ils davos onns han ins racoltà en Svizra bler dapli granezza da paun che quai che vegn duvrà. Perquai na datti pli nagina raschun da mantegnair mesiras dal stadi pli vastas che tar ils ulteriurs products agriculs, nua che duai reger per princip il martgà liber.

■ **Liberalisaziun graduada**

Ina midada immediata, nunpreparada d'ina economia dal stadi ad ina economia da martgà sin il sector da graun na fiss dentant betg supportabla per ils producents e per ils muliners. Perquai na pon ins betg abrogar l'artitgel davart la granezza da paun senza substituziun. El duai vegnir remplazzà tras ina disposiziun transitoria, valaivla maximal fin l'onn 2003.

■ **Ponderaziuns dal cussegl federal e dal parlament**

Tenor l'avis dal cussegl federal e dal parlament lubescha questa moda d'agir commensurada ina introducziun graduada dal martgà liber tar la granezza da paun, che resguarda la situaziun dals partenaris da martgà. Il nov artitgel davart la granezza da paun dat al cussegl federal la pussaivladad da desister d'intervenziuns che sfigureschan il martgà e da tuttina tegnair quint da la garanzia da provediment.

Text da votaziun

Conclus federal davart in nov artitgel da granezza limità temporarmain

dals 29 d'avrigl 1998

L'assemblea federala da la Confederaziun svizra, avend prendi invista dal messadi dal cussegl federal dals 26 da zercladur 1996 ¹⁾, concluda:

I

La costituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 23bis
Abrogà*

II

Las disposiziuns transitorias da la costituziun federala vegnan cumpletadas sco suonda:

Art. 26

- 1 La confederaziun procura per in providement garantì dal pajais cun granezza da paun e farina da far paun.
- 2 En cas da basegn po ella deviar dal princip da la libertad da commerzi e mastergn.
- 3 Quest artitgel vala maximal fin ils 31 da december 2003.

III

Quest conclus é suttamess a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

*** L'artitgel ch'è d'abrogar tuna:**

1 La confederaziun fa las reservas necessarias da gran per segirar il providement dal pajais. Ella po obligar ils muliners da far reservas da gran e da surpigliar sias reservas per facilitar il stgomi da quellas.

2 La confederaziun promova la cultivaziun da graun en Svizra e favurisescha la selezziun e l'acquisiziun da semenzas indigenas da qualitad. Ella surpiglia il graun indigen da buna qualitad ed adattà per moler per in pretsch che pussibilitescha sia cultivaziun. Ils muliners pon vegnir obligads da surpigliar quest graun per il pretsch d'acquisiziun dal graun tras la confederaziun.

3 La confederaziun procura per il mantegniment da l'industria indigena da mulins; ella defenda medemamain ils interess dals producents da farina e da paun. En il rom da las incumbensas surdadas ad ella surveglia ella il commerzi ed il pretsch dal graun, da la farina e dal paun. La confederaziun prenda las mesiras necessarias per reglar l'import da farina da far paun; ella po resalvar per sasezza il dretg exclusiv d'importar farina da far paun. Sch'igl è necessari conceda la confederaziun als muliners in sustegn vi dals custs da transport en l'intern dal pajais. En favur da las cuntradas muntagnardas prenda ella las mesiras adattadas per cuntanscher in'egualisaziun dals pretschs da la farina.

1) FUF 1996 IV 1

Posiziun dal cussegl federal

17

Il martgà liber duai reger pli e pli er per la granezza, sco ch'igl è il cas sin l'entir sectur agrar.

L'artitgel da granezza da paun anc uss valaivel en la costituziun federala na lubescha betg quai.

El duai perquai vegnir remplazzà tras in nov artitgel limità temporarmain. Quai pussibilitescha ina liberalisaziun graduada e socialmain cumportabla. Il cussegl federal recumonda il nov artitgel da granezza spezialmain per ils sequents motivs:

■ Il provediment è garanti

En Svizra stat oz adina a disposiziun granezza en quantitat sufficienta, schizunt en situaziuns da crisa.

La reglamentaziun actuala che promova la cultivaziun e che preveda che la confederaziun cumpria la granezza indigena ad in pretsch garanti n'è perquai betg pli necessaria. Consequentamain na datti pli nagin motiv d'obligar ils muliners da surpigliar la granezza cumprada da la confederaziun.

■ Ina reglamentaziun transitoria è necessaria

Il martgà liber ch'ins vul cuntanscher na po betg vegnir realisà cun l'artitgel da granezza actual en la costituziun federala. L'artitgel sto perquai vegnir abrogà.

El duai vegnir remplazzà tras in artitgel da costituziun limità temporarmain che vala maximal fin la fin da l'onn 2003. In'ulteriura votaziun dal pievel n'è betg necessaria. Questa moda d'agir pussibilitescha in process d'adattaziun graduà ed economicamain supportabel per ils secturs pertutgads.

■ Ils pretschs sa sbassan

Il pretsch per granezza da paun indigena sto vegnir adattà al nivel da pretschs europeics. Mo uschia cuntanscha l'agricultura svizra la competitivad meglia da che vegn pretaisa. Grazia als pajaments directs è quest process supportabel. Las consumentas ed ils consuments profitan da las reducziuns da pretschs che creschan meglras pussaivladads d'exportar per l'industria da victualias svizra.

■ Tractativas en il parlament

En il parlament è il project stà per gronda part nuncontestà, er sche singuls han pledà per mantegnair la reglamentaziun actuala resp. per desister d'ina reglamentaziun transitoria.

Per tut quests motivs recumondan il cussegl federal ed il parlament d'approvar il conclus federal davart in nov artitgel da granezza limità temporarmain.

Terz project

Iniziativa dal pievel
"per ina politica da drogas
raschunaivla" (Droleg)

3

■ **La dumonda da la votaziun sa cloma:
Vulais Vus acceptar l'iniziativa dal
pievel "per ina politica da drogas
raschunaivla"?**

Il cussegl nazional ha refusà l'iniziativa
cun 112 cunter 42 vuschs tar 17 absten-
ziuns, il cussegl dals chantuns cun
20 cunter 0 vuschs.

Il pli important en furma concisa

■ Ina politica efficazia

La confederaziun cumbatta cun vehe-
menza il commerzi cun drogas e la
dependenza da drogas. Ella sa basa
latiers sin ina politica ch'è fundada sin
las sequentas quatter pitgas: prevenziun,
terapia, sminuziun da ristga e repressiun.
Questa politica equilibrada ha chattà
in vast sustegn tras la votaziun dal pievel
dals 28 da settember 1997 davart l'iniziati-
va dal pievel "Giuventetgna senza
drogas".

■ Resultats encuraschonts

Il cussegl federal vul perseguitar questa
politica che mussa gia resultats encura-
schonts. Il dumber da novs consuments
da drogas diras sa sminuescha,
e cun quai era il dumber dals mortoris
e las infecziuns cun HIV (virus da AIDS)
u cun virus da hepatitis en connex cun
il consum da drogas. Oz datti differentas
terapias, ed adina dapli dependents da
drogas èn pronts da sa suttametter ad ina
terapia.

■ Tge vul l'iniziativa?

L'iniziativa "per ina politica da drogas
raschunaivla" vul attatgar il problem da
drogas nà d'ina autra vart. Ella pretenda
ch'il consum da meds narcotics saja liber
da chasti e ch'il contact cun tals na
vegnia sche pussaivel betg impedi. Ultra
da quai surdat ella al stadi l'incumbensa
da dar concessiuns en dumber sufficient
per organisar la producziun da meds

narcotics e per proveder sufficientamain
il martgà cun quels, resguardond
la protecziun da la giuventetgna. I fiss
damai pussaivel da sa procurar drogas
senza recept. L'iniziativa prevesa plina-
vant ch'ina part da las entradas da
taglia or dal commerzi da drogas legalisà
saja d'impunder per la prevenziun
e la terapia.

■ Ponderaziuns dal cussegl federal e dal parlament

Il cussegl federal ed il parlament refusan
l'iniziativa. Sch'ins permetta numnada-
main in access praticamain liber a las
drogas, existess il grond privel ch'il
consum da drogas s'augmentass enstagl
da sa sminuir e ch'ils problems cun
la dependenza daventassen pli gronds.
Sco sulet stadi cun in tal sistem fiss
la Svizra in center da cumpra cun in nov
martgà nair per turists toxicomans da
l'exteriur.

Text da votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel "per ina politica da drogas raschunaivla"

dals 21 da mars 1997

L'assemblea federala da la Confederaziun svizra, avend examinà l'iniziativa dal pievel "per ina politica da drogas raschunaivla", inoltrada ils 9 da november 1994 1), avend prendì invista dal messadi dal cussegl federal dals 19 da zercladur 1995 2), concluda:

Art. 1

1 L'iniziativa dal pievel dals 9 da november 1994 "per ina politica da drogas raschunaivla" è valaivla e vegn suttamessa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

2 L'iniziativa dal pievel sa cloma:

I

La costituziun federala vegn cumpletta sco suonda:

Art. 32septies

Il consum da meds narcotics sco er la cultivaziun, il possess e l'acquist da tals per l'agen basegn èn libers da chastis.

Art. 32octies

1 La confederaziun decretescha prescripziuns davart la cultivaziun, l'import, la producziun sco er davart il commerzi cun meds narcotics.

2 La legislaziun federala regla las concessiuns, dadas en dumber sufficient, resguardond spezialmain la protecziun da la giuventetgna, il scumond da reclama e l'infurmaziun davart il product. Meds narcotics che vegnan consumads per raschuns betg medicinalas n'èn betg suttamess ad in oblig da recept.

3 La legislaziun regla la grevezza fiscala dals meds narcotics.

Dal retgav net va mintgamai la mesadad a la confederaziun ed als chantuns. Ella fixescha, tge part minimala che saja d'impunder per la prevenziun da l'abus da meds narcotics, la perscrutaziun da sias raschuns ed il levgiament da sias consequenzas.

II

Las disposiziuns transitorias da la costituziun federala vegnan cumpletta sco suonda:

Art. 27

1 L'art. 32septies entra en vigor cun l'acceptaziun tras il pievel ed ils chantuns, sch'i na s'opponan betg obligaziuns da contracts internaziunals. Contracts internaziunals cun talas disposiziuns èn da desdir immediatamain.

2 La legislaziun executiva tar l'art. 32octies è da decretar entaifer trais onns. Cas cuntrari decretescha il cussegl federal las disposiziuns indispensablas. Contracts internaziunals che cuntradin a las disposiziuns executivas èn d'adattar il pli tard sin il termin da l'entrada en vigor. En cas da basegn èn els d'annullar.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda a pievel e chantuns da refusar l'iniziativa.

1) FUF 1995 II 469

2) FUF 1995 III 1245

Il comité d'iniziativa fa valair:

“Gea ad ina politica da drogas raschunaivla

■ **Nagin heroin pli "al kiosc".** Malgrà la politica a quatter pitgas e la distribuziun da heroin resta l'element principal da la politica da drogas svizra la proibiziun. Pir il scuond ha fatg ord ina materia quasi senza valur ina fatschenta enorma. "Leschas" da la criminalitad organisada dicteschon il martgà nair. Quest na resguarda betg ils consuments u lur sanadad ed er betg ils interess da la societad. La consequenza: in "kiosc", avert durant 24 uras, nua che tuts, da tge vegliadetgna ed en tge stadi da sanadad ch'els sajan, pon cumprar mintga droga.

■ **Nagina proibiziun da drogas tenor il model da l'USA.** La politica da drogas internaziunala vegn dictada da l'USA ed influenzescha er la proibiziun da drogas en Svizra. Entant che lur "War on Drugs" ha manà a guerras ed a la destabilisaziun d'entirs pajais en il terz mund, è l'USA sezza il pli grond consument da drogas. Bandas da toxicomans domineschan entiras parts da citads, senza che las mesiras da la polizia midian insatge, era sch'ins construescha adina dapli praschuns e metta en fermanza adina pli blers consuments e commerziants da pitschnas quantitads da drogas.

■ **Naginas empermischuns vidas.** Dapi onns discutan spezialists la politica da drogas, dapi onns exista in vast consens tranter ils experts che la proibiziun da drogas repressiva n'haja betg gi success. Malgrà tut è sa midà pauc. I dat bain intervenziuns per reglar il commerzi da chonv e per dar liber il consum da drogas, ma ellas èn fitg contestadas en il parlament ed anc ditg betg realisadas.

■ **Per ina politica a quatter pitgas equilibrada.** Ston las mesiras da prevenziun, las purschidas da terapia, l'agid per toxicomans e la realisaziun da las cundiziuns legalas generalas furmar quatter elements equals e coordinads. L'iniziativa dal pievel per ina politica da drogas raschunaivla creescha la basa costituziunala per ina tala politica da drogas.

■ **Per ina politica da drogas raschunaivla.** L'acceptaziun da l'iniziativa dal pievel per ina politica da drogas raschunaivla creescha las premissas per in commerzi cun drogas controllà. Il martgà nair s'vaniss pervia da mancanza da pussaivladads da gudogn. Stadi, economia e privats pudessan spargnar grondas summas. Pir la legalisaziun controllada permetta in'infurmaziun efectiva dals toxicomans ed ina prevenziun credibla.

L'iniziativa dal pievel per ina politica da drogas raschunaivla n'empermetta betg la soluziun da tut ils problems en connex cun drogas. Ins na po dentant betg s'imaginar ina meglra alternativa a la misergia actuala.”

Posiziun dal cussegl federal

Il cussegl federal é sa decis per ina politica che vul evitar il consum da drogas e proteger la populaziun da las ristgas da sanadad che resultan da quest. A medem temp duain vegnir purschidas terapias, ed ins vul destruir il commerzi cun drogas. L'access quasi liber als meds narcotics, pretendi da l'iniziativa, è privlus e nunacceptabel. El n'è betg la gista mesira per reducir il consum da drogas. Il cussegl federal refusa l'iniziativa "per ina politica da drogas raschunavla" spezialmain per ils suandonts motifs:

3

■ Access memia facil als meds narcotics

Il cussegl federal sa dosta spezialmain cunter il fatg ch'ins vul praticamain dar liber l'access als meds narcotics. L'iniziativa vul permetter la vendita da meds narcotics senza recept, entant che medicaments bler main privlus fissan suttamess vinavant a l'oblig da recept.

■ Protecziun da sanadad è periclitada

Il privel è grond ch'il consum da drogas e la toxicomania vegnian promovids, sche l'iniziativa vegn acceptada. Las mesiras previdas da l'iniziativa per proteger ils giuvenils n'èn betg sufficientas per restrenscher il consum da drogas e per evitar la dependenza. L'iniziativa stat en contradicziun cun nosssa politica da sanadad.

■ Faus messadi a la giuventetgna

Per evitar ch'ils giuvenils crodian el circul vizioz da la droga esi impurtant da confermar lur decisiun da viver senza drogas. I fiss segir e franc fallà da vulair considerar, en il num da la libertad individuala, il consum da meds narcotics sco insatge che sa chapescha da sasez. L'access quasi liber als meds narcotics sco er il grond dumber da concessiuns dal stadi per lur vendita na fissan betg il gist messadi a la giuventetgna.

■ Ina strategia nunrealistica

L'iniziativa vul remplazzar il commerzi cun drogas tras in martgà da drogas legal. Quest concept n'è betg realistic. La basa legala per la vendita da drogas en noss pajais po esser concepida sco ella vul - ella na fiss mai abla d'impedir il commerzi internaziunal.

■ La Svizra, in center da cumpra per drogas

Nagin auter pajais ha liberalisà legalmain il martgà da drogas. Sche la Svizra decidess ina tala mesira, fiss ella attractiva per turists toxicomans da l'exteriur. In nov martgà nair pudess flurir, e la Svizra daventass prest in pajais d'export per drogas. In'acceptaziun da l'iniziativa cumplitgass plinavant la collavuraziun en il cumbat internaziunal da las drogas, perquai che la Svizra avess d'annullar las cunvegnas relativas cun las nazions unidas.

■ Liberalisaziun memia vasta

Il cussegl federal ha inizià ina revisiun da la lescha davart ils meds narcotics, cun la finamira da sustegnair la politica a quatter pitgas da la confederaziun. En quest rom duai vegnir examinada minuziusamain l'utilitad dals chastis ch'ins ristga cun consumar drogas. Il cussegl federal s'exprima dentant categoricamain cunter la liberalisaziun memia vasta che vegn proponida en l'iniziativa e che cumpiglia er la cultivaziun, l'import, la producziun ed il commerzi da meds narcotics.

■ Ina politica equilibrada fiss periclitada

En collavuraziun cun ils chantuns, las vischnancas e cun organisaziuns privatas fa la confederaziun ina politica da drogas che cuntanscha buns resultats. La fermezza da questa politica è ch'ella attatga il problem nà da quatter varts.

— **1. Prevenziun:** persvader ils giuvenils ed ils creschids da na consumar naginas drogas. La maioritad dals giuvenils na consumescha naginas drogas ed il dumber dals novs toxicomans è sa sminui dapi l'onn 1990.

— **2. Terapia:** gidar a personas dependentas da vegnir libras da la droga. Il dumber da las personas tractadas è sa dublegià dapi l'onn 1990, la maioritad dals toxicomans è abla da vegnir libra da las drogas.

— **3. Reducziun da la ristga:** salvar la sanadad e la dignitad dals toxicomans, evitar l'infecziun cun AIDS e hepatitis. Dapi il 1994 è sa reduci er il dumber da novas infecziuns e da mortoris pervia da surdosas.

— **4. Repressiun:** destruir il commerzi cun drogas. La segirezza da la populaziun è meglra dapi ch'ins ha serrà las scenas avertas.

Per tut quests motivs recumondan cussegl federal e parlament da refusar l'iniziativa dal pievel "per ina politica da drogas raschunaivla".

Quart project

Lescha da lavur

4

■ **La dumonda da la votaziun sa cloma:**
Vulais Vos acceptar la midada dals
20 da mars 1998 da la lescha federala
davart la lavur en l'industria, en il
mastergn ed en il commerzi (lescha da
lavur)?

Il cussegl naziunal ha approvà il project
cun 154 cunter 13 vuschs tar 9 absten-
ziuns, il cussegl dals chantuns cun 37
cunter 0 vuschs.

Il pli important en furma concisa

■ La lescha da lavur sto vegnir revedida

La lescha da lavur actuala datescha da l'onn 1964 e na correspunda betg pli a las cundiziuns da lavur actualas. Per rinforzar la cumpetitivitad da nossa economia duain ils manaschis esser pli flexibels en quai che pertutga il temp da lavur. Ina emprima emprova d'adattar la lescha è vegnida refusada l'onn 1996 en la votaziun a l'urna. Il cussegl federal ed il parlament han perquai elavurà in nov project che na cuntegna betg pli las flaivezzas da l'emprima revisiun.

■ Temp da lavur pli flexibel, protecziun supplementara

Nov esi ch'il manaschi ha la pussaivladad d'introducir lavur da saira (da las 20.00 -23.00) senza stuair preschentar ina permissiun. I na dovra er betg pli in tal per far lavur supplementara. Da princip vegnan dunnas ed umens tractads egualmain tar la lavur da notg e da dumengia. Per gulivar eventualas periclitaziuns da la sanadad tras ils temps da lavur pli flexibels vegnan meglieradas las mesiras da protecziun, oravant tut en connex cun lavur da notg e cun maternitad.

■ Pertge il referendum?

Parts dal moviment sindical han er fatg in referendum cunter la nova revisiun. Ellas fan la reproscha ch'il parlament haja mantegnì ils puncts centrals da l'emprim project, malgrà che quel saja vegnì refusà cun gronda maioritad. La revisiun giaja unilateralmain sin donn e cust da las lavurantas e dals lavurants, la flexibilisaziun da la lavur giaja memia lunsch e tegnia quint oravant tut dals interess da l'economia.

■ Ponderaziuns dal cussegl federal e dal parlament

Il cussegl federal ed il parlament na pon betg acceptar las objecziuns dals adversaris da la revisiun. Els vulan conceder a l'economia il spazi d'agir ch'è urgentamain necessari. En la segund'emprova esi gartegià da chattar ina soluziun che gulivescha gistamain tranter la flexibilitad necessaria per l'economia e las mesiras da protecziun pretendidas dals lavurants. La nova lescha tegna quint dal resultat da la votaziun dal pievel da l'onn 1996 tras las mesiras da protecziun augmentadas.

Tge porta la midada da la lescha?

■ Meglras cundiziuns per l'economia ...

— Ils manaschis pon far lavurar il persunal senza permissiun tranter las 6.00 e las 23.00 (fin uss las 20.00). La lavur da las 20.00 fin las 23.00 vala sco lavur da saira ed è admissa mo suenter avair tedlà ils lavurants. Grazia a la lavur da saira esi oravant tut pussaivel da lavurar en duas squadras, per gronda part senza permissiun. Sco lavur da notg vala uss il temp tranter las 23.00 e las 06.00.

Ella è suttamessa vinavant a l'oblig da permissiun, cun resalva da las reglamentaziuns spezialas per tscherts geners da manaschis.

— I na drova nagina permissiun pli per la lavur supplementara.

— Il scumond rigurus per dunnas da lavurar la notg en l'industria vegn abrogà. Per dunnas ed umens valan ils medems temps da lavur e da paus, cun excepziun dals motifs biologics (p. ex. maternità).

■ ... e protecziun per ils lavurants

— Tgi che presta lavur da notg permanentain u regularmain obtegna in supplement da temp da 10 pertschient en furma da temp liber.

— Lavur da notg regulara dat il dretg d'ina assistenza medicinala e d'ina consultaziun da sanadad.

— Tut tenor las circumstanzas sto il manaschi en cas da lavur da notg organiser il transport a la lavur u da la lavur a chasa, metter a disposiziun

pussaivladads da pussar e da s'alimentar e sustegnair la tgira d'uffants.

— Tut tenor il gener da manaschi dastgan vegnir fatgas mo anc maximal 140 u 170 uras da lavur supplementara per onn; enfin uss eran quai 220 u 260 uras.

— Dumnas en speranza na dastgan da princip betg pli vegnir occupadas la notg durant las davosas otg emnas avant la pagliola. Ellas obtegnan ina lavur da di eguala u, sche quai n'è betg pussaivel, 80 pertschient da la paja. In dretg da paja exista er sche dumnas en speranza u mammas che tezzan na pon betg pli far lavurs grevas u privlusas e sch'i n'è betg pussaivel da las dar in'otra lavur.

— Il patrun ha da proteger l'integritad persunala dals lavurants (p. ex. cunter mulestas sexualas e mobbing) e da procurar ch'els na stoppian consumar nagin alcohol durant la lavur.

— Ils lavurants han dretgs d'infurmaziun e da cogestiun en dumondas da protecziun da sanadad e d'organisaziun dal temp da lavur.

— Las prescripziuns davart la protecziun da sanadad valan da nov er per las administraziuns chantunalas e communalas.

— La lavur auxiliara vegn abrogada en la lescha. Tras quai pon ins evitar temps da lavur smesiradamain lungs.

Il comité dal referendum fa valair:

“■ Il december 1996 han il pievel ed ils chantuns refusà cleramain in emprim project da revisiun da la lescha da lavur (LL) che avess purtà in pegiurament dals dretgs da las lavurantas e dals lavurants. Il parlament n'ha dentant betg chapì questa lecziun. Cun gronda majoritad decretescha el anc ina giada quasi il medem project. La lescha da lavur è dentant la disposiziun protectiva la pli impurtanta per las lavurantas ed ils lavurants en noss pajais. Mo ina minoritad d'els è protegida tras contracts da lavur collectivs. En ina situaziun nua che la dischoccupaziun vegn duvrada per far pressiu sin las cundiziuns da lavur e las pajas è mintg'emproma d'indeblir ils dretgs dals lavurants nunacceptabla. Ins sto dir NA a la nova lescha da lavur che suttametta las cundiziuns da lavur anc pli fitg als interess d'ina pitschna minoritad da possessurs, patruns, acziunaris, speculants e banchiers.

■ **La midada da la lescha da lavur scursanescha la notg.** En la lescha actuala entschaiva la notg a las 20.00, en la nova dentant a las 23.00! Il sulet profit han ils patruns: pass a pass pon els abrogar tut ils supplements ch'ils lavurants pon pretender per lavur en squadra u lavur da notg.

■ **La midada da la lescha da lavur promova la lavur da notg.** En la lescha actuala è la lavur da notg da princip scumandada - tant per dunnas sco er per umens - era sch'i dat numerusas excepziuns. Per dunnas valan disposiziuns protectivas pli rigurusas, spezialmain en l'industria.

La midada da la lescha da lavur abroghescha il scumond per las dunnas da lavurar da notg en l'industria, dentant senza restrenscher la lavur da notg sin quels secturs nua ch'ella è necessaria per motivs socials u technics. Lavur da notg attaga la sanadad e fa donn a la vita sociala e da famiglia. Empè da la restrenscher strictamain tant per dunnas sco er per umens preveda la midada da la lescha da lavur sulettamain in supplement da temp da 10 pertschient da la lavur da notg prestada. Ultra da quai crescha ella numerusas excepziuns che permettan als patruns da guntgir il supplement da temp. Il supplement da temp vala plinavant per tut ils umens pir trais onns suenter l'entrada en vigur da la lescha. En la versiun deliberada dal parlament vegn ultra da quai stritgà durant trais onns il supplement da paja da 25 pertschient per ils umens che prestan lavur da notg temporara. Questa disposiziun è vegnida curregida sin via administrativa a la fin d'avust 1998. In'ulteriura cumprova ch'ins ha fatg nauscha lavur cun midar questa lescha.

■ **La midada da la lescha da lavur avra las portas a l'augment da la lavur da dumengia.** Tut las prescripziuns che restrenschan la lavur da dunnas e giuvenils vegnan stritgadas. Per la lavur da dumengia regulara n'èn planisads nagins supplements da paja u naginas autras cumpensaziuns. L'emna da 7 dis vul dir concretamain: la dumengia sco di da paus, sco mument per in engaschament social u cultural communabel, per la vita da famiglia u per activitads sportivas - la dumengia vegn sacrificgada.” **Il comité da referendum**

Posiziun dal cussegl federal

Tras la nova lescha cun las prescripziuns davart il temp da lavur pli flexiblas obtegna l'economia svizra dapli libertad d'acziun per furmar ils process da lavur e tras quai meglras vistas en ils circuls economics. A medem temp protegia ella las lavorantas ed ils lavorants pertutgads da periclitaziuns da la sanadad, surtut en cas da lavur da notg. Igl e gartegià meglier che l'onn 1996 da crear ina gulivaziun gista tranter ils interess da l'economia e quels dals lavorants. Il cussegl federal recumonda il project spezialmain per las suandontas raschuns:

■ Meglieraziun da las cundiziuns da basa economicas

L'economia svizra sa chatta en in stadi da midada. Durant ils davos onns n'ha la creschientscha economica betg adempì las aspectativas, e la dischoccupaziun vegn ad esser in problem er en l'avegnir. Il dumber da plazzas da lavur e vegnì reduci e bleras plazzas han ins translocà a l'exteriur. La competitividad da la Svizra sto adina vegnir meglierada, saja quai en l'interess da nossa economia u er per crear e mantegnair plazzas da lavur. La revisiun da la lescha da lavur è per quest intent ina contribuziun impurtanta.

■ Flexibilitad per l'economia ...

Las prescripziuns pli flexiblas per il temp da lavur duain en emprima lingia tegnair quint dals basegns midads da l'economia ed extender lur libertad d'agir:

— La nova differenziaziun tranter la lavur da di e da notg pussibilitescha ina lavur da saira che n'è betg suttamesa a l'oblig da permissiun. Ils manaschis èn pli flexibels d'organisar lur temp da lavur.

— Umens e dunnas vegnan tractads egualmain pertutgant ils temps da lavur e da paus. Correspondentamain duessan els en avegnir pudair prestar lavur da notg u da dumengia sut las medemas premissas. Er noss pajais da concorrenza ils pli impurtants na conuschian nagin scumond strict per las dunnas da prestar lavur da notg en l'industria. L'abrogaziun da quest scumond rinforza nossa competitividad internaziunala.

4

■ ... e mesiras da protecziun

Lavur da notg e da dumengia resta da princip scumandada er en l'avegnir. Sco fin uss dovran las excepziuns ina permis-siun, cun resalva da las branschas cun reglamentaziuns excepziunalas particularas (hotellaria e restauraziun, sanitad publica e.u.v.). Las reglamentaziuns pli flexiblas dal temp da lavur, spezialmain la lavur da notg, muntan ina grevezza supplementara per las lavurantas ed ils lavurants. Sco cumpensaziun vegnan introducidas differentas mesiras da protecziun.

— Cuntrari a l'emprim project da revisiun prevesa la nova lescha ina cumpensaziun da la lavur da notg en furma da temp liber supplementar. Tgi che presta regularmain lavur da notg ha il dretg d'in supplement da temp da 10 pertschient sin il temp da lavur effectiv prestà da notg. Uschia han ins chattà ina soluziun per la dumonda la pli contestada avant la votaziun da 1996 che aveva chaschunà il referendum da lezza giada.

— Tras l'assistenza medicinala dals lavurants occupads durant la notg duain ins eruir ad uras eventuals problems da sanadad e factors da ristga ed uschia fixar l'abilitad individuala da far lavur da notg.

— Las mesiras pertutgant la segirezza dal viadi a la lavur, l'organisaziun dal transport, la creaziun da pussaivladas da pussar e da s'alimentar sco er la tgira dals uffants duain reducir ils effects negativs da la lavur da notg.

— Dunnas en speranza e mammas che tezzan obtegnan ina protecziun supplementara.

— Grazia als dretgs da cooperaziun amplifitgads pon ils lavurants defender meglier lur interess en il sector da la protecziun da sanadad.

■ Renunzia a dapli lavur da dumengia

Cun la revisiun dal 1996 vuleva il parlament lubir la lavur da dumengia en fatschentas da vendita durant ses dumengias l'onn senza permissiun da las autoritads. Quai è stada in'ulteriura raschun principala per la refusaziun dal project. En la nova lescha han ins perquai stritgà questa disposiziun senza remplazzament.

■ Project cun grond sustegn

L'onn 1996 ha renunzià il cussegl federal ad ina recumandaziun da votaziun, perquai ch'el na pudeva betg acceptar la renunzia ad ina cumpensaziun da la lavur da notg ch'era vegnida concludida dal parlament cunter sia voluntad.

En la segunda emprova esi gartegià da chattar ina soluziun per questa dumonda impurtanta. Er en ulteriurs puncts tegna la nova lescha quint dal resultat da la votaziun dal pievel da 1996, resguardond en moda equilibrada ils interess da l'economia vid ina flexibilisaziun e las pretensiuns dals lavurants per megrlas mesiras da protecziun.

Per tut quests motifs recumandan il cussegl federal ed il parlament d'approvar la midada da la lescha da lavur.

Text da votaziun

Lescha federala davart la lavur en l'industria, en il mastergn ed en il commerzi (Lescha da lavur)

Midada dals 20 da mars 1998

L'assemblea federala da la Confederaziun svizra, avend gi invista dal rapport da la cumissiun per l'economia e las taxas dal cussegl naziunal dals 17 da november 1997 ¹⁾ e da la posiziun a bucca dal cussegl federal dals 18 da december 1997 avant il cussegl naziunal ²⁾, concluda:

I
La lescha da lavur³⁾ vegn midada sco suonda:

Substituziun d'ina expressiun:

En il titel che preceda l'artitgel 6 sco er en ils artitgels 6 alineas 3 e 4, 38 alinea 1, 59 alinea 1 lit. a e 60 alinea 1 vegn l'expressiun "igiema" substituïda da "protecciun da la sanadad".

Art. 1 al.1.

1 La lescha è, cun resalva dals artitgels 2-4, applitgbla per tuts manaschis publics e privats.

Art. 3a Titel marginal, frasa introductiva e lit.a

Prescripziuns davart la protecziun da la sanadad

Las prescripziuns da questa lescha davart la protecziun da la sanadad (art. 6, 35 e 36a) èn dentant applitgblas:

a. per l'administraziun da la confederaziun, dals chantuns e da las vischnancas;

Art. 5 al.1

1 Las prescripziuns spezialas da questa lescha per manaschis industrials èn applitgblas per il manaschi singul u per singulas partiziuns d'in manaschi mo a basa d'in'ordinaziun da subordinaziun da l'uffizi federal per economia e lavur (uffizi federal).

Art. 6 al. 1 e 2bis

1 Il patrun è obligà da prender tuttas mesiras per proteger la sanadad dals lavurants ch'èn tenor l'experiencia necessarias, tenor il stadi da la tecnica applitgblas e ch'èn adattadas a las relaziuns dal manaschi. El ha plinavant da prevair las mesiras necessarias per proteger l'integritad persunala dals lavurants.

2bis Il patrun ha da procurar ch'il lavurant na stoppia betg consumar alcohol u auters meds enivrants durant l'execuziun da sia activitad professiunala. Il cussegl federal regla las excepziuns.

Art. 9 al. 1 lit. a ed al. 2

1 Il temp da lavur maximal per emna munta a:

a. 45 uras per lavurants en manaschis industrials sco er per il persunal da biro, per emploiads tecnicos ed auters, inclus il persunal da vendita en manaschis gronds dal commerzi en detagl;
Al. 2 è abrogà.

1) FUF 1998 1394

2) FUF 1997 N 2793

3) DS 822.11

Lavor da di e da saira	<p>Art. 10</p> <p>1 La lavor tranter las 6.00 e las 20.00 vala sco lavor da di, la lavor da las 20.00 fin a las 23.00 è lavor da saira. La lavor da di e la lavor da saira na drovan betg permissiun. Il patrun po introducir la lavor da saira suenter in'audienza da la represchentanza dals lavorants dal manaschi u, sch'ina tala n'exista betg, dals lavorants pertutgads.</p> <p>2 Entschatta e fin da la lavor da di e da saira dal manaschi pon vegnir fixadas autramain tranter las 5 e 24 uras, sche la represchentanza dals lavorants dal manaschi u, sch'ina tala n'exista betg, la maioritad dals lavorants pertutgads van d'accord cun quai. La lavor da di e da saira dal manaschi dura er en quest cas maximal 17 uras.</p> <p>3 La lavor da di dal singul lavorant sto restar en il term da 14 uras, inclus las pausas ed il temp da lavor supplementar.</p>
	<p>Art. 12 al. 2-4</p> <p>2 Il temp da lavor supplementar na dastga betg surpassar duas uras per di per il singul lavorant, auter che lavurdis libers da la lavor u en cas urgents, ed en l'onn chalendar na dapli che:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. 170 uras per lavorants cun in temp da lavor maximal per emna da 45 uras; b. 140 uras per lavorants cun in temp da lavor maximal per emna da 50 uras. <p>Al. 3 e 4 è abrogads.</p>
	<p>Art. 14 Abrogà</p>
Temp da paus quotidian	<p>Art. 15a</p> <p>1 Als lavorants esi da conceder in temp da paus quotidian d'almain indesch uras successivas.</p> <p>2 Per lavorants creschids po il temp da paus vegnir reduci ina giada per emna fin sin otg uras, sche la durada dad indesch uras vegn observada en la media da duas emnas.</p>
Scumond da la lavor da notg	<p>Art. 16</p> <p>L'occupaziun da lavorants ordaifer il temp da lavor da di e da saira dal manaschi tenor l'artitgel 10 (lavor da notg) è scumandada. Las disposiziuns da l'artitgel 17 èn resalvadas.</p>
Excepsiun dal scumond da la lavor da notg	<p>Art. 17</p> <p>1 Excepsiuns dal scumond da la lavor da notg dovran ina permissiun.</p> <p>2 Lavor da notg permanenta regulara u periodica vegn permissa, sch'ella è indispensabla per motivs tecnics u economics.</p>

Durada da la
lavor da notg

- 3 Lavor da notg temporara vegn permissa sch'i vegn cumprovà in basegn urgent.
- 4 Lavor da notg tranter las 5.00 e las 6.00 sco er tranter las 23.00 e las 24.00 vegn permissa, sch'i vegn cumprovà in basegn urgent.
- 5 Lavor da notg permanenta regulara u periodica vegn permissa da l'uffizi federal, lavor da notg temporara da l'autorità chantunala.
- 6 Il patrun na dastga betg occupar il lavorant da notg senza ses consentiment.

Art. 17a

- 1 En cas da lavor da notg na dastga il temp da lavor quotidian dal singul lavorant betg surpassar nov uras; el sto, inclus las pausas, star en il term da diesch uras.
- 2 Sch'il lavorant vegn occupà sin il pli durant trais da set notgs successivas, dastga il temp da lavor quotidian muntar a diesch uras sut las premissas fixadas en l'ordinaziun; il temp da lavor sto dentant, inclus las pausas, star en il term da dudesch uras.

Art. 17b

Supplement da
paja e da temp

- 1 Al lavorant che presta lavor da notg mo temporar-main ha il patrun da conceder in supplement da paja d'almain 25 pertschient.
- 2 Lavorants che prestan lavor da notg permanenta regulara u periodica han il dretg da cumpensar 10 pertschient dal temp prestà durant la lavor da notg. Il temp da paus cumpensatori è da conceder entaifer in onn. Per lavorants che lavuran regularmain la saira u la damaun maximalmain in'ura durant il temp da lavor da notg po la cumpensaziun era vegnir concessa en furma da supplement da paja.
- 3 Il temp da paus cumpensatori tenor l'alinea 2 n'è betg da conceder, sche:
 - a. la media da la durada da squadra dal manaschi, inclus las pausas, na surpassa betg set uras, u
 - b. sche la persona che fa lavor da notg vegn occupada mo durant quatter notgs l'emna (emna da quatter dis), u
 - c. sch'ins conceda als lavorants auters temps da paus cumpensatoris entaifer in onn, saja quai tras contract da lavor collectiv u tras l'applicaziun analoga da prescripziuns dal dretg public.
- 4 Reglamentaziuns da cumpensaziun tenor l'alinea 3 lit. c ston vegnir giuditgadas da l'uffizi federal che constatescha l'egualità cun il temp da paus legal cumpensatori tenor l'alinea 2.

Visita medicinale e cussegliaziun	<p>Art. 17c</p> <p>1 Il lavurant che presta lavur da notg durant in temp pli lung ha il dretg che ses stadi da sanadad vegnia examinà sco er il dretg da sa laschar cussegliar co ils problems da sanadad colliads cun la lavur pon vegnir reducids u evitads.</p> <p>2 Ils detagls vegnan reglads en l'ordinaziun. La visita medicinale po vegnir declarada per obligatoria per tschertas gruppas da lavurants.</p> <p>3 Il patrun porta ils custs da la visita medicinale e da la cussegliaziun, sche la cassa da malsauns u in auter assicurader na surpiglia betg quels custs.</p>
Inabilitad per la lavur da notg	<p>Art. 17d</p> <p>Tenor pussaivladad ha il patrun da dar a quel lavurant ch'è vegni declarà inabel per la lavur da notg ina lavur sumeglianta da di, per la quala el è adattà.</p>
Ulteriuras mesiras en cas da lavur da notg	<p>Art. 17e</p> <p>1 Uschenavant che las circumstanzas pretendan quai, è il patrun ch'occupa lavurants regularmain da notg obligà da prevair ulteriuras mesiras adattadas per proteger ils lavurants, particularmain concernent la segirezza dal viadi a la lavur, l'organisaziun dal transport, las pussaivladads da pussar e da s'alimentar sco er la tgira d'uffants.</p> <p>2 Las autoritads competentas per la permissiun pon colliar cundiziuns correspudentas cun la permissiun dal temp da lavur.</p>
Scumond da lavurar la dumengia	<p>Art. 18</p> <p>1 Igl è scumandà d'occupar lavurants da la sonda a las 23.00 fin la dumengia a las 23.00. L'artitgel 19 è resalvà.</p> <p>2 Il spazi da temp da 24 uras, fixà en al. 1, po vegnir anticipà u spustà per maximal in'ura, sche la represchen-tanza dals lavurants dal manaschi u, nua ch'ina tala n'exista betg, la maioritad dals lavurants dal manaschi pertutgads van d'accord cun quai.</p>
Excepsiuns dal scumond da lavurar la dumengia	<p>Art. 19</p> <p>1 Excepsiuns dal scumond da lavurar la dumengia dovran ina permissiun.</p> <p>2 Lavur da dumengia permanenta regulara u periodica vegn permessa, sch'ella è indispensabla per motivs tecnics u economic.</p> <p>3 Lavur da dumengia temporara vegn permessa, sch'i vegn cumprovà in basegn urgent. Per questa lavur esi da conceder in supplement da paja da 50 pertschient.</p> <p>4 Lavur da dumengia permanenta regulara u periodica vegn permessa da l'uffizi federal, lavur da dumengia temporara da l'autorità chantunala.</p>

Dumengia libra
e paus
cumpensatori

5 Il patron na dastga betg occupar il lavurant la dumengia senza ses consentiment.

Art. 20

1 Entaifer duas emnas sto vegnir dada libra almain in'entira dumengia sco di da paus emnil directamain avant u suenter il temp da paus quotidian. L'artitgel 24 è resalvà.

2 Lavur da dumengia d'ina durada da fin tschintg uras è da gulivar cun temp liber. Sch'ella dura pli ditg che tschintg uras esi da conceder durant l'emna precedente u suandanta directamain suenter il temp da paus quotidian in di da paus cumpensatori d'almain 24 uras consecutivas, e quai durant in di da lavur.

3 Il patron dastga occupar il lavurant temporarmain durant il temp da paus, sche quai è necessari per evitar che rauba giaja en mal u per impedir u dismetter disturbis da manaschi; il paus cumpensatori è dentant da conceder il pli tard l'emna proxima.

Art. 20a

Firads e festas
religiusas

1 Il di da la festa nazionala è mess a pèr a las dumengias. Ils chantuns pon metter a pèr a la dumengia maximal otg ulteriurs firads per onn e reparter quels a moda differenta en las regions dal chantun.

2 Il lavurant ha il dretg d'interrumper la lavur durant auters firads religius betg reconuschids dal chantun. El ha dentant da communitgar quai al patron il pli tard trais dis avant. L'artitgel 11 è applitgabel.

3 Il patron sto tenor pussaivladad dar al lavurant sin ses giavisch il temp necessari per frequentar festas religiusas.

Art. 21 al. 3

L'artitgel 20 alinea 3 è applitgabel confirm a ses senn.

Art. 22

Scumond da
cumpensar il
temp da paus
cun autras
prestaziuns

Uschenavant che la lescha prescriva temps da paus, na dastgan quels betg vegnir cumpensads cun prestaziuns en daner u cun autras prestaziuns, danor en cas che la relaziun da lavur vegn concludida.

Titel precedent a l'art. 23

3. Manaschi a lavur cuntinuada

Art. 23

Abrogà

Art. 24

Manaschi a lavur
cuntinuada

1 In manaschi a lavur cuntinuada dovra ina permissiun.

2 In manaschi a lavur cuntinuada regulara u periodica obtegna ina permissiun sch'el è indispensabel per motivs tecnicos u economicos.

3 In manaschi a lavur cuntinuada temporara obtegna ina permissiun, sch'i vegn cumprovà in basegn urgent.

4 In manaschi a lavur cuntinuada regulara u periodica obtegna la permissiun da l'uffizi federal, in manaschi a lavur cuntinuada temporara da l'autorità chantunala.

5 Cun in'ordinaziun vegni determinà sut tge cundiziuns ch'in manaschi a lavur cuntinuada po prolungar il temp da lavur maximal per di e per emna e co ch'el po reparter autramain il temp da paus.

Il temp da lavur maximal per emna na dastga per regla betg vegnir surpassà en la media da 16 emnas.

6 Dal rest èn applitgables las prescripziuns davart la lavur da notg e da la dumengia per il manaschi a lavur cuntinuada.

Titel precedent a l'art. 25

4. Ulteriuras prestaziuns

Art. 25

Midada
da squadra

1 Il temp da lavur è da parter en uschia ch'il singul lavurant n'ha betg da prestar la medema squadra durant pli che sis emnas consecutivas.

2 En cas da lavur da di e da saira en duas squadras sto il lavurant esser participà regularmain a domaduas squadras ed en cas da lavur da notg er regularmain a la lavur da di e da notg.

3 En enclegientscha cun ils lavurants pertutgads ed observond las cundiziuns e grevzzas che vegnan fixadas da l'ordinaziun po la durada da sis emnas vegnir prolungada u ch'ins po desister entiramain da la midada da squadra.

Titel precedent a l'art. 26

Abrogà

Art. 26 al. 1

3 Per proteger ils lavurants ed entaifer ils limits dal temp da lavur maximal per emna pon ulteriuras disposiziuns vegnir fixadas en furma d'ordinaziun concernent il temp da lavur supplementar, la lavur da notg e da dumengia sco er concernent la lavur en squadras ed il manaschi a lavur cuntinuada.

Art. 27 al. 1 ed 1bis

1 Tschertas gruppas da manaschis u da lavurants pon tras ordinaziun vegnir deliberadas entiramain u parzialmain da las prescripziuns dals artitgels 9-17a, 17b alinea 1, 18-20, 21, 24, 25, 31 e 36 e vegnir

suttamessas a disposiziuns particularas correspundentas, sche quai è necessari cun resguard a lur relaziuns spezialas.

1bis Deliberads da l'obligaziun d'avair ina permissiun per la lavur da notg e da dumengias vegnan spezialmain manaschis pitschens da mastergn, per ils quals ina tala activitad è necessaria.

Titel precedent a l'art. 29

IV. Prescripziuns da protecziun spezialas

1. Lavurants giuvenils

Art. 30 al. 2

2 Cun in'ordinaziun vegn fixà per tge gruppas da manaschis u da lavurants sco er sut tge cundiziuns:

- a. giuvenils en la vegliadetgna da pli che 13 onns pon vegnir engaschads per exequir cumissiuns e lavurs levas;
- b. giuvenils en la vegliadetgna da main che 15 onns pon vegnir occupads en cas da preschentaziuns culturalas, artisticas e sportivas sco er en la propaganda.

Art. 31 al. 1 segunda frasa ed al. 2–4

1 ...Tiers il temp da lavur esi da quintar in eventual temp da lavur supplementar ed er il temp d'instrucziun obligatoria, sch'el croda en il temp da lavur.

2 Il temp da lavur dals giuvenils sto, inclus las pausas, esser limità entaifer in spazi da temp da 12 uras.

Giuvenils fin a 16 onns cumplenids dastgan vegnir occupads sin il pli fin las 20.00 e giuvenils da pli che 16 onns sin il pli fin a las 22.00. Resalvadas èn las disposiziuns divergentas davart l'occupaziun da giuvenils en il senn da l'artitgel 30 alinea 2.

3 Giuvenils fin il 16avel onn cumplenì na dastgan betg vegnir engaschads per temps da lavur supplementars.

4 Il patron na dastga betg occupar giuvenils durant la notg e las dumengias. Excepziuns pon vegnir previsas tras ordinaziun, spezialmain en l'interess da la scolaziun professiunala sco er per l'occupaziun da giuvenils en il senn da l'artitgel 30 alinea 2.

Titel precedent a l'art. 33

Abrogà

Art. 33 e 34

Abrogads

Titel precedent a l'art. 35

2. Dunnas en speranza e mammas che tezzan lur uffants

Art. 35

Protecziun da la sanadad en cas da maternitad

1 Il patrun ha d'occupar dunnas en speranza e mammas che tezzan lur uffants sco er da formular lur cundiziuns da lavur uschia che lur sanadad e la sanadad da l'uffant na vegnan betg pregiuditgadas.

2 Cun in'ordinaziun po l'occupaziun da dunnas en speranza e da mammas che tezzan lur uffants vegnir scumandada per motivs da sanadad en cas da lavurs grevas e privlusas u po vegnir fatga dependenta da cundiziuns particularas.

3 Dunnas en speranza e mammas che tezzan lur uffants che na pon betg exequir tschertas lavurs a basa da las prescripziuns da l'alineia 2 han il dretg dad 80 pertschient da la paja e d'ina bunificaziun commensurada da la paja en natiralias che croda davent, sch'il patrun na po betg dar ad ellas ina lavur cumpensatoria equivalenta.

Art. 35a

Occupaziun en cas da maternitad

1 Dunnas en speranza e mammas che tezzan lur uffants dastgan vegnir occupadas mo cun lur consentiment.

2 Dunnas en speranza dastgan star davent da la lavur u abandonar quella cun in simpel avis. A mammas che tezzan lur uffants esi da dar il temp necessari per quest intent.

3 Pagliolancas na dastgan betg vegnir occupadas durant otg emnas suenter la pagliola e suenter fin tar la 16avla emna mo cun lur consentiment.

4 Dunnas en speranza na dastgan betg vegnir occupadas tranter las 20 e las 6 uras a partir da la 8avla emna avant la naschientscha.

Art. 35b

Lavur cumpensatoria e pajament dal salari durant la maternitad

1 A dunnas en speranza che vegnan occupadas tranter las 20.00 e las 6.00 ha il patrun d'offrir a partir da la 8avla emna avant la naschientscha tenor pussaivladad ina lavur equivalenta tranter las 6.00 e las 20.00. Quest'obligaziun vala er per l'ulteriur temp da la gravidanza sco er per il temp tranter la 8avla e la 16avla emna suenter la pagliola.

2 Per las periodas fixadas en l'alineia 1 han dunnas che vegnan occupadas tranter las 20.00 e las 6.00 il dretg dad 80 pertschient da la paja, senza eventuals supplements per lavur da notg, inclusiv ina bunificaziun commensurada per la paja en natiralias che croda davent,

sch'i n'è betg pussaivel d'offrir ad ellas in'otra lavur equivalenta.

Titel precedent a l'art. 36

3. Lavurant cun obligaziuns da famiglia

Art. 36

1 Tar la fixaziun dal temp da lavur e dal temp da paus esi da prender particularmain resguard dals lavurants cun obligaziuns da famiglia. Sco talas valan l'educaziun dals uffants fin a 15 onns sco er il quità per confamigliars u per persunas che stattan datiers e basegnan ina tgira.

2 Quests lavurants dastgan vegnir engaschads per temps da lavur supplementars mo cun lur consentiment. Sin lur dumonda esi da conceder ad els ina pausa da mezdi d'almain in'ura e mesa.

3 Il patrun sto conceder a lavurants cun obligaziuns da famiglia che preschantan in attest da medi il temp necessari per tgirar uffants malsauns en la dimensiun da fin a trais dis.

Titel precedent a l'art. 36a

4. Autras gruppas da lavurants

Art. 36a

Per motifs da sanadad po l'ordinaziun scumandar u suttametter a cundiziuns particularas l'occupaziun d'autras gruppas da lavurants en lavurs grevas e privlusas.

Art. 47

1 Il patrun ha da dar conuscent cun in'affischa u en in'otra maniera adattada:

- a. l'urari e las permissiuns per la durada da la lavur
- b. las prescripziuns spezialas da protecziun en quest connex.

2 L'ordinaziun fixescha tge uraris da lavur ch'èn da communitgar a l'autorità chantunala.

Art. 48

1 Ils lavurants u lur represchantants en il manaschi han il dretg da cogestiun en las suandantas fatschentas:

- a. En tuttas dumondas da la protecziun da la sanadad;
- b. tar l'organisaziun dal temp da lavur e tar la furmaziun dals uraris da lavur;
- c. pertutgant las mesiras previsas per la lavur da notg en il senn da l'artitgel 17e.

Dar conuscent
l'urari da lavur
e las permissiuns
per la durada
da la lavur

Dretgs
da cogestiun

2 Il dretg da cogestiun cumpiglia il dretg da vegnir tadlà e cusseglia avant ch'il patrun prenda ina decisiun, sco er il dretg d'enconuscher il motiv da la decisiun, sche quella na tegna betg u mo parzialmain quint da las objecziuns dals lavurants u da lur represchentants en il manaschi.

Art. 64

Lescha davart la
cogestiun

La lescha da cogestiun dals 17 da december 1993 1) vegn midada sco suonda:

Art. 10 lit. a

La represchentanza dals lavurants ha dretgs particulars da cogestiun en las fatschentas suandantas e tenor la legislaziun correspundenta:

- a. en dumondas da la segirezza da la lavur en il senn da l'artitgel 82 da la lescha federala davart l'assicuranza cunter accidents 2) sco er en dumondas da la protecziun dals lavurants en il senn da l'artitgel 48 da la lescha da lavur 3);

Art. 71 lit. b

Resalvadas èn particularmain:

- b. Las prescripziuns federalas, chantunalas e communalas davart la relaziun da servetsch da dretg public; da las prescripziuns davart la protecziun da la sanadad dastga dentant vegnir guntgi mo en favur dals lavurants.

II

Disposiziuns transitorias

L'artitgel 17b al. 2-4 entra en vigur sco suonda⁴⁾:

1. per dunnas ch'eran enfin uss suttamessas al scumond da lavur da notg e che prestan uss da nov lavur da notg, il medem mument sco las ulteriuras disposiziuns da questa lescha;
2. per tut ils auters lavurants trais onns sunter l'entrada en vigur da tut las ulteriuras disposiziuns da questa lescha.

1) DS **822.14**

2) DS **832.20**

3) DS **822.11**; CU ...

4) Rectifitgà da la cumissiun redacziunala da l'assemblea federala (art. 33 LCD) als 31 d'avust 1998

III

Referendum ed entrada en vigur

- 1 Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ
- 2 Il cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

Spediziuns enavos
a la controlla d'abitants
da la vischnanca

Recumandaziun a votantas e votants

Il cussegl federal ed il parlament recumondan a las votantas ed als votants da vuschar als 29 da november 1998 sco suonda:

■ **Gea** al conclus federal davart la construcziun e finanziaziun da projects d'infrastructura dal traffic public

■ **Gea** al conclus federal davart in nov artitgel da granezza limità temporarmain

■ **Na** a l'iniziativa dal pievel "per ina politica da drogas raschunaivla"

■ **Gea** a la midada da la lescha federala davart la lavur en l'industria, en il mastergn ed en il commerzi (lescha da lavur)